

Litteratur

Under denna rubrik anmäls ordböcker, terminologier och handböcker inom språkvårdens område. I detta nummer anmäler vi den nyutkomna Stora svensk-finska ordboken, en ny förkortningsordbok och en tills vidare opublicerad lista över termer i anslutning till teknisk kontroll.

Stora svensk-finska ordboken

När man väntar på något gott väntar man aldrig för länge. Det har i årtionden rått en nästan skandalös brist på tillräckligt omfattande och tillförlitliga svensk-finska ordböcker, men nu har alltså den efterlängtnade Stora svensk-finska ordboken av Göran Karlsson kommit ut med sin första del, A-J. Och förhoppningarna har inte kommit på skam: ordboken tävlar både kvantitativt och kvalitativt i en helt annan klass än alla tidigare svensk-finska och finsk-svenska ordböcker. Redan den första av tre delar har en omfattning som klart överträffar Hirvensalo—Hedlunds svensk-finska ordbok och väl motsvarar hela den finsk-svenska ordboken av Cannelin—Hirvensalo—Hedlund.

Det är emellertid inte bara efter kvantiteten man skall bedöma ett lexikon. Desto bättre känns det därför att kunna slå fast att Stora svensk-finska ordboken är både tillförlitlig och alldeles osedvanligt användbar för t.ex. en översättare, bl.a. tack vare den ovanligt rikliga fraseologin. Problemet med att i olika sammanhang finna det rätta ordet bland givna alternativ har avsevärt reducerats genom de många exempelfraserna.

I förvånansvärt hög grad har redaktionen lyckats få med också det allra nyaste ordförrådet. Med finns t.ex. både *friskvård*, *fritidskonsulent* och *förståndshandikappad*. Det är bara i några få enstaka detaljer som man kan finna smärre missar, som t.ex. när *jögga* bara översätts som /urh./ verryttellä — sedan ett par år tillbaka är ju den helt dominerande betydelsen av ordet att motionslöpa, dvs. hölkätä eller lenkkeillä.

Uttrymmet medger tyvärr inte en fylligare presentation av ordboken, men jag får i stället hänvisa till de recensioner som förekommit i de flesta större dagstidningarna, och framför allt till ordboken själv. Trots

att det är fråga om en rätt stor investering borde alla som på allvar syslar med språken svenska och finska satsa på att skaffa sig Stora svensk-finska ordboken. Ledordet på bokens sista sida är *jätteupplaga*, och i en sådan hoppas man att ordboken skall spridas.

Huvudredaktör för ordboken är som sagt Göran Karlsson, professor emeritus i finska vid Åbo Akademi. Redaktionssekreterare är fil.mag. Brita Löflund, svensk språkexpert professor Bertil Molde vid Svenska språknämnden i Stockholm och finsk språkgranskare fil.mag. Marjatta Tammisalo. Även finska språkbyrån har medverkat vid granskningen av manuskriptet. Utgivare är Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. MR

Förkortningar

Vi stöter dagligen på förkortningar som vållar oss huvudbry. Vad betyder egentligen Ttf, MALTE och YDD? Förkortningslexikon av Nils Roth (1964) och Nya förkortningsordboken av William Larsson (1975), som vi hittills haft att tillgå, ger inte svar på frågan och vi kan bara konstatera att en förkortningsordbok ohjälpligen blir föråldrad på ett par år eftersom nya förkortningar tas i bruk hela tiden.

De ovan nämnda förkortningarna står att finna i en nyutkommen förkortningsordbok av Björn Collinder och Ralf Svenblad. Den upptar sextusen svenska och internationella förkortningar inklusive ett antal förkortningar av specifikt finländska företeelser t.ex. AFC, SLS, LKP och Teosto.

Av förordet framgår att ordboken inte utgör en förteckning över kortformer som är officiellt sanktionerade, utan att den närmast skall ge en översikt av den mångfald förkortningar som de facto används utan

att vara vedertagna. Det hade varit till fördel om de vedertagna förkortningarna hade försetts med en speciell markering — nu blir man tvungen att kontrollera förkortnings-sättet i t.ex. Språknämndens skrivregler, som ger regler för förkortning, för att vara på den säkra sidan. Ordboken hade blivit mångsidigare om man vid layouten hade beaktat att många kanske vill utgå från en upplöst förkortning (ord eller ordgrupp). Nu är det tämligen svårt att slå upp en sådan eftersom en tydlig spalt mellan förkortning och upplöst förkortning saknas.

Den omfattande ordboken, som innehåller dubbelt så många förkortningar som Larssons Nya förkortningsordboken, är ett välkommet tillskott. Men genom att den bara tar upp ett fåtal finländska förkortningar understryker den att en lista över finländska förkortningar borde sammanställas snarast möjligt.

CH

Björn Collinder/Ralf Svenblad:
Förkortningsordbok.
LiberFörlag 1981. 101 s.

Termer i anslutning till teknisk kontroll

Centralen för teknisk terminologi har på begäran av en statskommitté gjort en utredning över termer i anslutning till teknisk kontroll. Syftet har varit att definiera begreppen och på längre sikt förenhetliga den officiella finska och svenska terminologin på området, bl.a. i ny lagstiftning och nya standarder. Däremot påverkar de föreslagna definitionerna och termerna självfallet inte tolkningen av gällande lagstiftning.

Nytt i fråga om de svenska termerna är framför allt att man enligt rikssvenskt mönster infört termerna *kontroll* och *besiktning* som motsvarighet till fi. *tarkastus* och *virallinen tarkastus* (i stället för *inspektion* och *officiell inspektion*). Terminologin har behandlats av svenska språknämnden i Finland, vars rekommendationer i de flesta fallen har följts.

Termerna har inte ännu publicerats, men materialet finns tillgängligt på bl.a. Centralen för teknisk terminologi och Svenska språkbyrån.